นานาน่ารู้...จากเอกสารจดหมายเหตุ

...ย้อนความทรงจำ... สุวรรณา สุวรรณศร นางเอกละครเลือดสุพรรณ

เลือดสุพรรณ

เมื่อราว 60 กว่าปี ละครปลุกใจให้รักชาติเรื่อง **"เลือดสุพรรณ"** แต่งโดยหลวงวิจิตรวาทการ แสดงที่โรงละครของกรมศิลปากร โดยศิลปินซึ่งเป็นนักเรียนศิลปากร โดยเฉพาะนางเอกเป็นชาวสุพรรณบุรีโดยกำเนิด คือ **"คุณสุวรรณา สุวรรณศร"** บุตรีพระยาสุนทรสงครามเจ้าเมืองสุพรรณในขณะนั้น ร.ต.อ.เชื้อ สุวรรณศร พี่ชายคุณสุวรรณา ว่า "ร้องไห้เก่งจริง ๆ ทั้งกลางวัน-กลางคืนเป็นเดือน" กว่าการแสดงละครสิ้นสุดลง

คุณสุวรรณา เกิดเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2463 บุตรีพระยาสุนทรสงคราม (ปุย สุวรรณศร) กับ คุณหญิงเทศ สุนทรสงคราม มารดา ที่บ้าน **"ยะมะรัชโช"** ซึ่งเป็นบ้านเกิดของท่านเจ้าพระยายมราช (เหนือโรงพยาบาลเจ้าพระยายมราชปัจจุบัน) ติดกับสะพานข้ามแม่น้ำสุพรรณบุรี ชื่อ "สุวรรณา" เป็นชื่อพระราชทานจาก**พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว** เมื่อคราวเสด็จประพาสเมืองสุพรรณ คุณสุวรรณาเป็นศิลปินตั้งแต่เด็ก ๆ ในหมู่เครือญาติบอกให้เด็กหญิงสุวรรณารำกีรำโดยไม่เคอะเขินการศึกษาชั้นต้นโรงเรียนประจำจังหวัดสุพรรณบุรี

เมื่อโตขึ้นท่านผู้หญิงตลับ สุขุม ภริยาท่านเจ้าพระยายมราช มาขอจากพระยาสุนทรสงครามเอาไปอุปการะ ให้เรียนที่โรงเรียนเซ็นโยเซฟคอนแวนต์ เมื่อท่านผู้หญิงตลับถึงแก่อนิจกรรม คุณหญิงชัยวิชิต วิเศษธรรมธาดา ขอมาอุปการะต่อให้เข้าเรียนที่โรงเรียนผดุงนารี ขณะเดียวกันนั้นมีโรงเรียนนาฏศิลปของศิลปากรตั้งขึ้นที่วังหน้า คุณสุวรรณาเข้าเรียนต่อมัธยมปลาย พอดีขณะนั้นหลวงวิจิตรวาทการแต่งละครเรื่อง **"เลือดสุพรรณ"** ขึ้นจึงมาขอ ให้คุณสุวรรณาไปแสดงเป็น **"ดวงจันทร์"** นางเอกของเรื่อง ทำให้ชื่อเสียงของคุณสุวรรณา เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง ที่แสดงเป็นตัวเอกของเรื่อง

ในละครเรื่อง **"เลือดสุพรรณ"** มีบทที่ดวงจันทร์จะต้องร้องไห้อาลัยรักคร่ำครวญถึงมังรายที่จะถูกประหารชีวิต ทั้งร้องเพลงและร้องไห้จริง ๆ ไม่ใช่ร้องอย่างลิเกก้มหน้าเอามือจับหน้าแล้วนิ้วจิ้มตา **"ร้องจริง ๆ ร้องด้วยน้ำตาจริง ๆ ร้องไห้โฮ ๆ จริง ๆ ทุกรอบทุกครั้งนับเป็นสิบ ๆ ครั้ง ร้องได้ทั้งเดือน ไม่รู้เอาน้ำตามาจากไหนจึงเป็นที่ประทับใจคนดูนับพัน ๆ หมื่น ๆ"** (สุวรรณา อนุสรณ์ ร.ต.อ.เชื้อ สุวรรณศร หน้า 6)

คนเราถ้าไม่มีเรื่องสะเทือนใจ หรือเจ็บช้ำน้ำใจจริง ๆ คงไม่ถึงกับหลั่งน้ำตาออกมา แต่คุณสุวรรณาร้องไห้ได้และร้องได้เหมือนจริงเหมือนจัง ทั้ง ๆ ที่คุณสุวรรณาไม่ได้เจ็บช้ำน้ำใจอะไร อาจจะเป็นไปได้ว่าบทละครที่คุณหลวงวิจิตรวาทการแต่งขึ้นนั้นก่อให้คุณสุวรรณาเกิดความสะเทือนใจเสมือนดังตัวคุณสุวรรณาอยู่ในห้วงแห่งความรักและความจริงของสง[illegible] ทำให้สามารถหลั่ง[illegible] เมื่อตอนมังรายจะถู[illegible] คงเสียน้ำตาไปกับคุณ[illegible] ทำไมคุณสุวรรณาจึง[illegible] ถึงยามแค้นพาชาว[illegible] ประจันบานกับพม่า[illegible] **นี่แหละคือความเป็น[illegible] ต่อจนกระทั่งปัจจุบั[illegible]** ศิลปินชาวสุพรรณ[illegible]

คุณสุวรรณา[illegible] เมื่อสำเร็จมัธยมปล[illegible] เข้าเรียนต่อจุฬาลง[illegible]

นางเอกละครเลือดสุพรร[illegible] ร้องไห้เก่งจริง

ลัยจุฬาลงกรณ์ได้ไป[illegible] ปริญญาตรี ออกเป็น[illegible] เจ้าคุณศราภัยพิพัฒ[illegible] ไปตรวจโรงเรียนส[illegible] รัฐมนตรีถามเอาตัว[illegible] จากนั้นไม่นานเข้าสู่[illegible] ชิต (สุวรรณศร) เ[illegible] แขกเหรื่อ รับประท[illegible] อย่างเงียบ ๆ

ต่อมาทางก[illegible] ภัยพิพัฒน์ จาก ร[illegible] กองทัพเรือเป็นเวล[illegible] เป็นนาวาตรีหญิง คุ[illegible] สุพรรณพระนครมัก[illegible] ครั้ง คุณหญิงสุวรรณา ศราภัยพิพัฒน์ ไปคอยให้คำแนะนำด้วยเสมอ ๆ

วันหนึ่งคุณหญิงสุวรรณา ยืนอยู่หน้าบ้าน ใครก็ไม่รู้ถีบรถจักรยานสองล้อมาชนอย่างจัง ล้มลงศีรษะฟาดพื้นอย่างแรง นำส่งโรงพยาบาลตำรวจ หมดสติใครถามอะไรไม่รู้เรื่อง แต่คุณหญิงสุวรรณา ร้องเพลงเลือดสุพรรณได้ ผ่าตัดสมองหายแต่อยู่ได้เพียง 4 ปี ก็ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 18 พ.ย. 2527 ศิริอายุรวม 64 ปี

ถือได้ว่าเป็นศิลปินเอกของเมืองสุพรรณได้ผู้หนึ่งที่ควรยกย่อง.

ก.๑.๓.๑๗๐ ละครเรื่อง "เลือดสุพรรณ"

สุวรรณา สุวรรณศร บุตรสาวลำดับที่ ๑๕ จากจำนวน ๒๑ คน ของพระยาสุนทรสงคราม (ปุย สุวรรณศร) อดีตเจ้าเมืองสุพรรณบุรี (ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี พ.ศ. ๒๔๖๖ - ๒๔๗๐) กับคุณหญิงเทศ สุนทรสงคราม ชื่อ "สุวรรณา" ได้รับพระราชทาน จากพระบาทสมเด็จพระมุงกฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสเมือง

ตั้งแต่เด็กคุณสุวรรณามีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ การร่ายรำ เมื่อโตขึ้นจึงได้รับโอกาสให้เข้าศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร และได้รับคัดเลือกให้แสดงเป็น "ดวงจันทร์" นางเอกของละครเลือดสุพรรณ ชื่อเสียงของ คุณสุวรรณาเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางเนื่องจากความสามารถทางด้านการแสดง ว่าสามารถเข้าถึงบทบาทในฉากร้องไห้ได้อย่างสมจริงแม้จะต้องแสดงหลายรอบติดต่อกัน โดยภายหลังคุณสุวรรณายังได้รับเชิญจากสมาคมสุพรรณพระนครมาให้คำแนะนำแก่นักแสดงที่ทางสมาคมจัดแสดงเรื่องเลือดสุพรรณอยู่บ่อยครั้ง

คุณสุวรรณาไม่เพียงแต่มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ แต่ยังมีความสามารถทางด้านการเรียนอีกด้วย เธอจบการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนสวนสุนันทา ในเวลาต่อมาได้รับเชิญจากกองทัพเรือให้มาเป็นครูสอนประจำ และได้รับพระราชทานยศเป็น นาวาตรีหญิง คุณหญิงสุวรรณา ศราภัยพิพัฒน์

"ละครเลือดสุพรรณ"

แต่งโดย หลวงวิจิตรวาทการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ เป็นละครแบบผสมมีทั้งบทพูดและการร่ายรำ เพลงร้องมีทั้งเพลงไทยเดิมและเพลงไทยสากล จัดการแสดงครั้งแรกโดยกรมศิลปากร เนื้อเรื่องเกี่ยวกับการทำศึกระหว่าไทยและพม่าโดยไม่ได้อ้างอิงประวัติศาสตร์แต่อย่างใด เป็นการแต่งขึ้นตามนโยบายสร้างความรักชาติในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ละครเลือดสุพรรณได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจนนำมาสร้างใหม่หลายครั้งทั้งภาพยนตร์และละครโทรทัศน์

ที่มา : silpa-mag.com. เลือดสุพรรณ. (๒๕๖๐)

ที่มา : PANTIP.COM. เลือดสุพรรณ. (๒๕๕๐)

เรียบเรียงโดย
นางสาวปริญญาธัทธ์ ทองชาติ นักจดหมายเหตุ
หอจดหมายเหตุแห่งชาติ จังหวัดสุพรรณบุรี